

החברה העברית לחקירת ארץ ישראל ועתיקותיה בשנת תרצ"ט

א. "ידיעות". הרחבת הקיפו של רבעוננו, שהתחילה בשנה הקודמת, נמשכה גם השנה למרות האמצעים המצומצמים העומדים לרשות החברה. ארבע החוברות של כרך ו' (תרצ"ט) כוללות 180 עמודים בעברית, 12 — באנגלית ומספר ניכר של תצלומים וציורים. הוועד המנהל מקווה, שיעלה בידו להוציא בתבנית זו את רבעוננו, שהוא הרבעון העברי היחידי לחקר ארץ ישראל, גם בשנת ת"ש. החוברת הבאה (כרך ז', חוב' א') תצא לאור בחודש כסלו.

ב. החפירות בבית שערים. בחדשי החורף המשיכה המשלחת הארכי-אולוגית של חברתנו, בהנהלת הד"ר מייזלר, את החפירות בבית שערים. בעיקר עסקה המשלחת בגלוי שרידי בית הכנסת על גבעת בית שערים, שהוא אחד הקדומים והגדולים בבתי הכנסת, שנתגלו עד היום בארץ ישראל ובארצות השכנות. הובררו שאלות רבות הכרוכות בארכיטקטורה ובעיטור בתי הכנסת העתיקים בארץ ובתולדות בית שערים. העבודה נמשכה גם בשטח בית הקברות ונחשפה מערכת קברים מפוארת של משפחה יהודית מבית שערים וסמוך לה שרידי מאוסוליאום, שהוא אחד הציונים היהודיים הנהדרים ביותר.

שרידי בית הכנסת העתיק בבית שערים (בזמן החפירות).

שנתגלו עד היום בארץ. כמו כן נמצאה האפיגרמה, שעליה דן הפרופ' מ. שובה בחוברת זו. יש לקוות, כי בקרוב תגש המשלחת לחפירות נוספות בשטח העיר ובמקום מערכת הקברים החדשה. החפירות הוצאו לפועל בעזרת "מוסד ביאליק", הקרן הקימת לישראל, קרן חוסר עבודה וידידי המפעל בארץ ובחוץ לארץ.

ג. "ספריה לידיעת ארץ ישראל" (בעריכת ש. ייבין). הודות לתמיכתו של "מוסד ביאליק" הוצאנו לאור השנה שני ספרים חשובים: "מטבעות ארץ ישראל, כרך ב': מטבעות הנכרים" למ. גרקיס ו"תולדות הכתב העברי" לש. ייבין. החברה תוציא לאור השנה את ספרו של הפרופ' טורטשינר "מכתבי לכיש". מן הראוי להעיר, כי שמונת הספרים, שיצאו לאור בהוצאת ה"ספריה", נתקבלו באהדה רבה הן בחוגי המדע היהודיים ובלתי-היהודיים והן בקהל הרחב. יש לקוות שכל חברי החברה וידידיה, שעדיין לא רכשו לעצמם את ה"ספריה", יפנו בנדון זה אל מזכירות החברה.

ד. חקירות. בשנת תרצ"ט ערך ד"ר מייזלר בהשתתפותו של מר פ. בר-אדון חקירות שטחיות בסביבות תל כרדאנה ונתניה. כמו כן בקר ד"ר מייזלר לשם חקירה בחניתה, בדפנה, בגניגר ובקסקס-טבעון.

ה. הרצאות. החברה ערכה בשנת תרצ"ט הרצאות על נושאים שונים בירושלים, בתל-אביב, בחיפה ובנתניה. הרצו ה"ה פרופ' ש. קליין, פרופ' מ. שובה, ש. ייבין, והארדיכל י. פינקרפלד. ד"ר מייזלר ופרופ' שובה הרצו בירושלים מטעם האוניברסיטה העברית והחברה על "עונת החפירות השלישית בבית שערים"; ישב ראש הפרופ' א. ל. סוקניק.

ו. שאר הפעולות. השנה נעשו הכנות להוצאת ספר השמות הגיאוגרפיים של ארץ ישראל, המסודר בשיטה לפי האלף-בית. — ב"כ החברה השתתפו בוועדת השמות של הקרן הקימת לישראל ובוועדת המונחים הארכיאולוגיים המשותפת לחברה ולועד הלשון העברית.

ז. האוסף הארכיאולוגי של החברה, שהיה שמור עד כה בבית הנכות "בצלאל", הושאל — לפי החלטת ועד חברתנו — לבית הנכות לעתיקות היהודים של האוניברסיטה העברית. לפי החווה, שנחתם על-ידי הפרופ' ש. קליין וד"ר ב. מייזלר מטעם החברה ועל-ידי ד"ר ד. ו. סנטור והפרופ' א. ל. סוקניק מטעם האוניברסיטה, נמסר האוסף לבית הנכות למשך עשר שנים, החל מיום חנוכת בית הנכות לעתיקות היהודים. ליד החפצים מאוסף החברה יהיה רשום: "מאוסף החברה העברית לחקירת א"י ועתיקותיה". ודבר זה ירשם גם בקטלוג בית הנכות. המוצגים מחפירות בית-שערים יהיו מסודרים במקום מיוחד, ואם אפשר — בחדר מיוחד. רשות הפרסום של החפצים שמורה לחברה.

ח. חברים חדשים. בשנת תרצ"ט נרכשו חברים חדשים בארץ ובחוץ

לארץ. כמו כן הסכימו מוסדות שונים להקציב הקצבות שנתיות לטובת החברה פעולה זו של רכישת חברים ותומכים לחברה תמשך ביתר שאת בשנת ת"ש, בכדי לאפשר לחברה להגשים את תכניותיה המדעיות והספרותיות. יש לקוות, שכל חברי החברה וידידיה יסייעו לה בפעולה זו.

ד"ח על הפעולות בחו"ל יתפרסם בחוברת הבאה.

אלול, תרצ"ט. הועד המנהל.

ספרים חדשים

יבנה. מאסף ספר א', מוקדש לפרופ' שמואל קליין במלאת 30 שנה לעבודתו המדעית. הוצאת הספרים הארצישראלית, ירושלים, תרצ"ט.

[מן התוכן: צ. הרכבי, הרב פרופ' ש. קליין; י. ורפל, כתבי הפרופ' קליין; י. א. זידמן, דרגות ציורי הטבע והתאור במקרא; י. מ. גרניץ, ארץ החוילה; ח. בר-דרומא, חמת ולבוא חמת; ג. אלון, שרפת המקדש; י. הרשקוביץ, א"י במדרש האגדה; י. גרינשפן, עיונים בבראשית רבא; ש. ראויצקי, לקורות הישוב היהודי בירושלים].

מולדתי שנתון לנוער ולעם. ערוך בידי א. ז. בן-ישי. הוצאת ר. מס, ירושלים, ת"ש.

ש. קליין, ארץ יהודה, מימי העליה מבבל עד חתימת התלמוד. הוצאת "דביר" תל-אביב, תרצ"ט.

F. M. Abel, *Géographie de la Palestine. Tome II: Géographie politique; les villes*. Paris, 1938.

W. F. Albright, *The Excavations of Tell Beit Mirsim. Vol. II: The Bronze Age*. Annual of the American Schools of Oriental Research. Vol. XVII. New Haven, 1938.

M. Burrows, *The Basis of Israelite Marriage*. New Haven, 1938.

R. W. Hamilton, *A Guide to Bethlehem*. Department of Antiquities, Jerusalem, 1939.

The Haverford Symposium of Archaeology and the Bible, by W. F. Albright, G. A. Barton, etc. New Haven, 1938.

S. H. Hooke, *The Origins of Early Semitic Ritual*. The Schweich Lectures of the British Academy 1935. London, 1938.

Sir Charles Marston, *The Bible Comes Alive*. London, 1938.

S. Tolkowsky, *Hesperides, A History of the Culture and Use of Citrus Fruits*. London, 1939.